

Sygn. akt: III U 544/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy I Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. do SO Monika Obrębska
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Małgorzata Bednarek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 maja 2013 r. w O.

sprawy z odwołania K. B.

przeciwko Zakładowi (...) Oddział w P.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. B.

od decyzji Zakładu (...) Oddział w P.

z dnia 25.06.2012r. **znak** (...)

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje K. B. prawo do emerytury począwszy od 01.06.2012r.;
2. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

UZASADNIENIE

W dniu 09.05.2012r. K. B. złożyła w Oddziale ZUS w P. Inspektorat w O., wniosek o ustalenie uprawnień do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Po rozpoznaniu tego wniosku decyzją z dnia 25.06.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił jej prawa do tego świadczenia uznając, że nie udowodniła wymaganego 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

K. B. decyzję powyższą zaskarżyła, wnosząc od niej odwołanie. W uzasadnieniu odwołania wskazała, że w zakwestionowanych przez ZUS okresach od 01.12.1972r. do 21.10.1975r. i od 02.03.1976r. do 31.12.1981r., wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prace w szczególnych warunkach na stanowisku składacza ręcznego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Wskazał, że K. B. nie spełnia warunków do przyznania wcześniejszej emerytury, o których mowa w art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, gdyż nie posiada wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. ZUS nie uznał bowiem jako okresu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 01.12.1972r. do 21.10.1975r. jako uczeń w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy (...) w B., ponieważ przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach nie przewidują zaliczenia pracy ucznia jako pracy w szczególnych warunkach. ZUS nie zaliczył też do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 02.03.1976r. do 31.12.1981r. w Spółdzielni (...) w O., gdyż zakład pracy nie potwierdził zatrudnienia odwołującej w szczególnych warunkach w tym okresie.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił i zważył,

co następuje:

Odwołanie K. B. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że podstawą do ubiegania się przez odwołującą o prawo do emerytury jest art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), gdyż urodziła się ona 24.10.1954r. Zgodnie z tymi przepisami, w brzmieniu obowiązującym na datę wydania zaskarżonej decyzji, prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po 01.01.1949r., jeżeli:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet,
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego lub złożył wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa,
- rozwiązał stosunek pracy, w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem,
- w dniu 01.01.1999r. udowodnił 20-letni (w przypadku kobiet) okres składkowy i nieskładkowy, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Nadmienić w tym miejscu należy, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy, jako warunek nabycia prawa do emerytury został z dniem 01.01.2013r. zniesiony.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zasadniczo okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § I ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy (tak: § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r.). Zgodnie jednak z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego możliwe jest wykazywanie okoliczności, od których zależy nabycie uprawnień, w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń wszelkimi dowodami (wyrok SN z dnia 06.09.1995r., II URN 23/95, OSNP 1996/5/77, wyrok SN z dnia 02.02.1996r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239).

Na okoliczność wykonywania pracy w szczególnych warunkach odwołująca przedstawiła świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 27.04.2012r., potwierdzające, że w okresie od 01.01.1982r. do 03.01.1988r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała ona prace przy produkcji oraz obróbce materiału zecerskiego i form drukowych ze stopu drukarskiego tj. prace, o których mowa wykazie A Dział XI pkt. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r., na stanowisku składacz ręczny, wymienionym w Wykazie A Dział XI poz. 1 pkt. 1 wykazu stanowiącego załącznik do Uchwały nr 132 (...) Związku Spółdzielni (...)z dnia 22. 11 1982r. Okres wskazany w

wymienionym świadectwie tj. łącznie 6 lat, 4 miesiące i 14 dni, został przez ZUS uznany i zaliczony do okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Wobec zakwestionowania przez ZUS wykonywania przez odwołującą pracy w szczególnych warunkach w pozostałych dwóch spornych okresach, zasadniczą kwestią wymagającą przesądzenia w przedmiotowej sprawie było rozstrzygnięcie, czy charakter pracy odwołującej od 01.12.1972r. do 21.10.1975r. i od 02.03.1976r. do 31.12.1981r., pozwala na przyjęcie, że była to praca wykonywana w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Odnośnie pierwszego ze spornych okresów tj. okresu od 01.12.1972r. do 21.10.1975r. odwołująca utrzymywała, że była zatrudniona jako uczeń w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy (...) w B. zakładzie w L. w pełnym wymiarze czasu pracy, gdzie przez cały okres nauki faktycznie wykonywała prace składacza ręcznego, wymienione w dz. XI poz 1 produkcja oraz obróbka materiału zecerskiego i form drukowych ze stopu drukarskiego.

Taki charakter zatrudnienia odwołującej potwierdzili też przesłuchani świadkowie M. J. i J. K., którzy pracowali razem z odwołującą w spornym okresie. Z ich zeznań wynika, że K. B. już jako uczeń była zatrudniona cały czas w zecerni i wykonywała w pełnym wymiarze czasu pracy czynności zecera ręcznego. Zajmowała się wykonywaniem składów zecerskich, układała czcionki w odpowiednią formę. Był to stop drukarski- antymon, ołów, cyna. Cały czas miała bezpośredni kontakt ze stopem drukarskim. Innych czynności w zakładzie pracy nie wykonywała.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków i odwołującej, nie znajdując żadnych podstaw by kwestionować ich szczerłość i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy. Świadkowie to osoby obce dla odwołującej. Nie mają żadnego interesu w składaniu fałszywych zeznań. Świadkowie pracowali razem z odwołującą w spornym okresie, zatem posiadali wiedzę w przedmiocie rzeczywistego charakteru jej pracy.

Zeznania świadków i odwołującej w pełni korespondują z dokumentami z akt osobowych. W aktach osobowych nadesłanych przez Spółdzielnię (...) znajduje się oryginał umowy o naukę zawodu, jaka została zawarta w dniu 01.12.1972r. pomiędzy odwołującą a Spółdzielnią Pracy (...) w B.. Analiza postanowień przedmiotowej umowy wskazuje, że strony w istocie łączył klasyczny stosunek pracy. Zakład pracy zobowiązał się w okresie od 01.12.1972r. do 01.12.1975r. do szkolenia odwołującej w specjalności składacz ręczny. Zgodnie z postanowieniami umowy za pracę odwołująca otrzymywała comiesięczne wynagrodzenie. W okresie szkolenia odwołująca zobowiązana była do wykonywania pracy wskazanej przez instruktora i pod jego kierownictwem. Z § 2 pkt. 2 umowy wynikało, że w stosunku do ucznia mają zastosowanie przepisy prawa pracy dotyczące ogółu pracowników. § 5 stanowił z kolei, że strony zawierają umowę o pracę na czas nieokreślony, z tym, że nauka zawodu będzie trwała przez okres wskazany w pkt. § 1 ust. 1., natomiast w okresie pierwszych 7 dni umowę traktuje się jako zawartą na okres próby. Fakt zatrudnienia odwołującej w spornym okresie potwierdza też, opinia pracodawcy z 28.02.1976r. (vide akta osobowe). Również w kwestionariuszu osobowym z 01.03.1976r. sporny okres zatrudnienia został zaliczony do przebiegu pracy zawodowej (akta osobowe). Również we wniosku o wypłacenie nagrody jubileuszowej okres ten został zaliczony do udokumentowanych okresów zatrudnienia.

W ocenie Sądu, wbrew stanowisku organu rentowego, okres zatrudnienia odwołującej od 01.12.1972r. do 21.10.1975r. należy zaliczyć do okresów pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Podkreślić w tym miejscu należy, że do umowy zawartej z odwołującą nie mają zastosowania przepisy dotyczące zatrudnienia młodocianych, którzy teoretyczną naukę zawodu łączyli z pracą. Odwołująca była bowiem zatrudniona jako osoba pełnoletnia i pracując w pełnym wymiarze czasu pracy, w całym spornym okresie pracy nie łączyła z nauką. Podkreślić też należy, że nie może budzić żadnych wątpliwości, że zakresem regulacji z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, objęta jest tylko praca wykonywana w ramach stosunku pracy. Może to być jednak praca wykonywana na podstawie różnych tytułów zatrudnienia pracowniczego. Sąd Okręgowy nie dopatrywał się żadnych powodów, dla których umowa zawarta przez odwołującą nie może być umową, której czasu trwania nie można zaliczyć do okresu pracy w wykonywanej w szczególnych warunkach. Jak wskazano wyżej, już z samej treści rzeczony umowy wynikało,

że do odwołującej, jako ucznia miały zastosowanie przepisy prawa pracy dotyczące ogółu pracowników. Z ustaleń Sądu wynikało ponadto bezsprzecznie, że odwołująca w trakcie całego zatrudnienia jako uczeń w Spółdzielni Pracy (...) w B., wykonywała w pełnym wymiarze czasu pracy, jako składacz ręczny, prace, o których mowa w wykazie A, dział XI poz. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. tj. produkcja oraz obróbka materiału zecerskiego i form drukowych ze stopu drukarskiego. W przekonaniu Sądu, dla oceny czy odwołująca pracowała w szczególnych warunkach istotne jest nie to, że pracowała jako uczeń, ucząc się zawodu, ale fakt, że w tym czasie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała czynności, o których mowa w wykazie A, dział XI poz. 1 cyt. wyżej Rozporządzenia Rady Ministrów. Na marginesie wskazać należy, że podobny pogląd wyraził, na tle podobnego stanu faktycznego, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12.09.2006r., w sprawie o sygn. akt. I UK 59/06, w którym stwierdził, że okres zatrudnienia w charakterze stażysty może być wliczony do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, gdy w tym okresie rzeczywiście stażysta wykonywał prace ujęte w wykazie stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy podkreślił, że okres stażu pracy może być wliczony do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wymaganego do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, gdy w okresie zatrudnienia wykonywał faktycznie prace objęte wykazem uprawniającym do niższego wieku emerytalnego.

Reasumując powyższe, w przekonaniu Sądu, do okresów pracy w szczególnych warunkach należy zaliczyć K. B. nieuznany przez ZUS okres od 01.12.1972r. do 21.10.1975r. tj. łącznie okres 2 lat, 10 miesięcy i 21 dni. W tym okresie odwołująca niewątpliwie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace, o których mowa w wykazie A, dział XI poz. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. tj. produkcja oraz obróbka materiału zecerskiego i form drukowych ze stopu drukarskiego, na stanowisku składacz ręczny wymienionym wykazie A, dział XI, poz. 1 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik do Uchwały nr 132 (...) Związku Spółdzielni (...) z 22.11.1982r.

Odnośnie drugiego ze spornych okresów tj. okresu od 02.03.1976r. do 31.12.1981r. odwołująca utrzymywała, że od samego początku zatrudnienia w Spółdzielni (...) w O. pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy jako składacz ręczny, zajmowała się przygotowaniem składów do druku, tj. robiła dokładnie to samo co w okresie późniejszym, zaliczonym przez ZUS do szczególnych warunków. Powyższe potwierdził w pełni świadek S. Z., który zeznał, że pracował razem z odwołującą z Spółdzielni (...). On rozpoczął pracę w grudniu 1972r., a odwołująca przysła do pracy 2-3 lata po nim. Świadek stanowczo potwierdził, że K. B. od początku zatrudnienia w Spółdzielni (...) pracowała jako składacz ręczny, pracowała na zecerni, zajmowała się składaniem form drukarskich z czcionek ołowiowych, czyli obróbką materiału zecerskiego ze stopu drukarskiego. Przez szereg lat pracowała jako szeregowy pracownik – składacz ręczny, dopiero w ostatnich latach zatrudnienia została kierownikiem zakładu.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka i odwołującej, nie znajdując żadnych podstaw by kwestionować ich szczerość i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy. Świadek to osoba obca dla odwołującej. Nie ma żadnego interesu w składaniu fałszywych zeznań. Świadek pracował razem z odwołującą w spornym okresie, zatem posiadał wiedzę w przedmiocie rzeczywistego charakteru jej pracy.

Zeznania świadka i odwołującej korespondują też w pełni z dokumentami z akt osobowych odwołującej z okresu jej pracy w Spółdzielni (...) w O.. Z dokumentów z akt osobowych wynika, że odwołująca za porozumieniem między zakładami pracy przeszła do pracy w Spółdzielni (...) z Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy (...) w B. z dniem 02.03.1976r. Z umowy o pracę z dnia 02.03. (...) wynika, że odwołującą z dniem 02.03.1976r. zatrudniono w pełnym wymiarze czasu pracy i powierzono jej obowiązki składacza ręcznego. Powyższe potwierdza też podpisany przez K. B. zakres czynności składacza ręcznego (vide akta osobowe). Fakt, iż odwołująca w okresie zakwestionowanym przez ZUS była zatrudniona na stanowisku składacza ręcznego potwierdzają wszystkie kolejne angaże i pisma znajdujące się w aktach osobowych. Z akt osobowych wynika, że dopiero z dniem 04.01.1988r. odwołującej powierzono obowiązki kierownika Zmiany z Zakładzie (...). Powyższe w pełni koresponduje z opinią o pracowniku z dnia 07.04.1993r., załączoną do akt rentowych (vide k. 5), z której wynika, że od 02.03.1976r. do 03.01.1988r. K. B. pracowała na stanowisku składacza ręcznego, a dopiero od 04.01.1988r. na stanowisku Kierownika Zmiany, a od 01.03. 1992r. do 31.03.1993r. na stanowisku Kierownika Zakładu (...).

Reasumując powyższe, w przekonaniu Sądu, do okresów pracy w szczególnych warunkach należy zaliczyć K. B. nieuznany przez ZUS okres od 02.03.1976r. do 31.12.1981r. tj. łącznie okres 5 lat, 9 miesięcy i 30 dni. W tym okresie odwołująca niewątpliwie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace, o których mowa w wykazie A, dział XI poz. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. tj. produkcja oraz obróbka materiału zecerskiego i form drukowych ze stopu drukarskiego, na stanowisku składacz ręczny wymienionym wykazie A, dział XI, poz. 1 pkt 1 wykazu stanowiącego załącznik do Uchwały nr 132 (...) Związku Spółdzielni (...) z 22.11.1982r.

Reasumując Sąd uznał, że w obu spornych okresach odwołująca zgromadziła staż pracy w szczególnych warunkach w łącznym wymiarze 8 lat, 8 miesięcy i 21 dni, co łącznie z okresem uznanym przez ZUS w wymiarze 6 lat, 4 miesięcy i 14 dni wynosi 15 lat, 1 miesiąc i 2 dni.

K. B. spełniła też wszystkie pozostałe przesłanki warunkujące nabycie uprawnień do wcześniejszej emerytury wynikające z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Na dzień 01.01.1999 r. udowodniła okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat tj. łącznie zgromadziła 26 lat, 1 miesiąc i 2 dni, osiągnęła wiek 55 lat w dniu 24.10.2009r., nie jest członkiem OFE oraz nie pozostaje w stosunku pracy (vide dokumenty z akt emerytalnych oraz zeznania odwołującego w charakterze strony).

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd w oparciu o art. 477¹⁴§2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 25.06.2012r. i przyznał K. B. prawo do emerytury począwszy od dnia 01.06.2012r. tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym odwołująca złożyła wniosek o świadczenie, stosownie do treści art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z treścią art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd był zobowiązany, przyznając odwołującej prawo do emerytury, do zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego odnośnie do nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji tj. zarówno przyznającego prawo do świadczenia, jak też jego brak (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.04.2010 roku, II UK 330/09, LEX 604220). W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie brak było podstaw do obciążenia organu rentowego odpowiedzialnością za nieustalenie wszystkich okoliczności niezbędnych do wydania decyzji o przyznaniu odwołującej prawa do wcześniejszej emerytury. ZUS nie dysponował bowiem niezbędnymi i wystarczającymi dokumentami pozwalającymi na uznanie pracy odwołującej w spornych okresach jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Dopiero na etapie postępowanie sądowego po przeprowadzeniu stosownego postępowania dowodowego odwołująca w sposób niewątpliwy wykazała, że zgromadziła wymagany ustawą 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych. Z tych względów orzeczono jak w pkt. 2 wyroku.